

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาค่าครองชีพและหนี้สินของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรนาทรง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับค่าตอบแทน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเข้าสู่ภาวะหนี้สิน
3. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขวัญกำลังใจ
4. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
5. แนวคิดทฤษฎีการแก้ปัญหาและแนวปฏิบัติพื้นฐานในการแก้ปัญหา
6. บริบทของสถานีตำรวจภูธรนาทรง จังหวัดบุรีรัมย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับค่าตอบแทน

ทฤษฎีค่าจ้างหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับค่าตอบแทนที่คตินั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นที่ยอมรับของนายจ้าง ลูกจ้างและสาธารณชน เป็นทฤษฎีที่ยืนอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงและมีระบบ มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะรับกับวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงได้และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในองค์กร และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในทางปฏิบัติไม่มีทฤษฎีใดที่ฝ่ายจัดการและลูกจ้างยอมรับได้เต็มสมบูรณ์ บางทฤษฎีก็ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารจัดการ บางทฤษฎีก็เป็นเพียงข้อมูลสมมุติฐานไม่สามารถปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตาม ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีค่าตอบแทนก็จะเป็นพื้นฐาน ในการให้แนวคิดกับการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดีทฤษฎีเกี่ยวกับค่าตอบแทนค่าจ้างนั้น แบ่งตามลำดับวิวัฒนาการดังนี้

ทฤษฎีค่าจ้างที่ยุติธรรม (The Just Price Wage)

พจนันท์ศักดิ์ เชื้อสมบูรณ์ (2536 : 9-10) ได้บรรยายไว้ว่า ค่าจ้างที่ยุติธรรมหรือ Just Wage คือค่าจ้างที่ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีพได้อย่างเหมาะสมกับสถานะตำแหน่งในการทำงาน นั่นคือถ้าเขามีตำแหน่งสูงขึ้น ค่าจ้างก็ควรสูงตาม ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีค่าจ้างที่เก่าแก่ เชื่อกันว่าเริ่มมาจากแนวคิดของเพลโต (427 – 347BC) และ อริสโตเติล (384 – 322 BC) ซึ่งเซนต์ โทมัส อควินัส (1225 – 1274AD) ได้เป็นผู้นำมาปรับปรุงใช้ในยุคกลาง ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างสูง เพราะในยุค

นั้นมีการจ้างช่างศิลป์และช่างฝีมือจำนวนมาก ในขณะที่แรงงานที่ใช้ มักจะใช้งานซึ่งไม่ได้รับค่าจ้างอยู่แล้ว ช่างศิลป์และช่างฝีมือที่สามารถจะได้รับสถานะตำแหน่งที่สูงและได้รับค่าจ้างสูงด้วยอย่างไรก็ดี ทฤษฎีค่าจ้างนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสียทั้งสองด้าน ได้แก่

ข้อดี

1. เป็นการประกันการทำงาน ของช่างฝีมือว่าจะยังคงทำงานต่อไปได้โดยไม่ต้องกังวลกับภาระด้านเศรษฐกิจ ทำให้สามารถผลิตงานใหม่ ๆ และถ่ายทอดฝีมือต่อไป
2. เป็นการให้ความสำคัญแก่ปัจจัยมนุษย์ ซึ่งแตกต่างกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ซึ่งแนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อทฤษฎีค่าจ้างยุคปัจจุบัน

ข้อเสีย

1. ค่าตอบแทนจะถูกจำกัดโดยสถานะตำแหน่งงาน
  2. ขัดแย้งกับหลักเศรษฐศาสตร์ที่ค่าจ้างจะต้องสัมพันธ์กับการผลิตโดยตรง
  3. ปัจจัยที่อ้างอิงมีน้อยเกินไปและเลื่อนลอย
  4. มาตรฐานที่ยอมรับกันว่ายุติธรรมก็ยังไม่เป็นที่กระจ่างชัด และเป็นที่ได้แย้งกันเสมอ
- นักทฤษฎีสสมัยใหม่เชื่อว่าค่าจ้างที่ยุติธรรมจำต้องมีคุณสมบัติของความยุติธรรม 2 ประการ คือ
1. ความยุติธรรมในประเด็นค่าตอบแทน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นั่นคือ นอกจากจะเป็นการแลกเปลี่ยนที่เป็นธรรม (Exchange Justice) คือขณะที่ถูกจ้างให้แรงงานและบริการที่เป็นผลิตผลมีมูลค่าและราคา ค่าตอบแทนกลับเป็นการแลกเปลี่ยนการได้อัตราราคาตลาดและเงื่อนไขการแข่งขันอย่างสมบูรณ์
  2. ความยุติธรรมในประเด็นทางสังคม (Social หรือ Distributive Justice) ถือว่าสังคมต้องตอบแทนแรงงานที่คนงานอุทิศให้โดยให้คนงานครองชีพอยู่ได้ และค่าจ้างที่จะดำรงชีพอยู่ได้ (Living) นั้น อย่างน้อยควรเป็นค่าจ้างที่ครอบคลุมครอบครัวรวมค่า (สามี ภรรยา และบุตร 2 คน) สามารถอยู่ได้ตามมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำ (Living Wage) นี้จะไม่เท่ากันในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจและเงื่อนไขของประเทศนั้นๆ

แนวคิดเรื่องค่าจ้างที่ยุติธรรมนี้ยังมีอิทธิพลอยู่บ้างในปัจจุบันเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายแล้วการปฏิบัติเกี่ยวกับค่าจ้างโดยรัฐบาล เช่น ในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานตามกฎหมายเป็นต้น

ทฤษฎีค่าจ้างพอประทังชีพ (The Subsistence Wage Theory)

พงษ์ศักดิ์ เชื้อสมบูรณ์ (2536 : 10-11) ได้บรรยายไว้ว่า นักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศส 2 คน ชื่อ ดูก็อต (Turgot) และ เควสเนย์ (Quesney) เป็นผู้วางรากฐานทฤษฎีนี้ขึ้นต้นศตวรรษที่ 18 ต่อมาได้ถูกปรับปรุงแก้ไขโดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ คือ อัดัม สมิท (Adam Smit) และ

โทมัส อาร์ มอลทัส (Thomas R. Malthus) และมีบทบาทมากที่สุดได้แก่ คาวิต ริคาโด (David Ricardo) สมมุติฐานของทฤษฎีนี้คือ ค่าจ้างจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับอัตราการเกิด และแรงงานมีแนวโน้มที่จะได้รับค่าจ้างเพียงจำนวนเท่าที่จำเป็นในการเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวให้สามารถมีลูกหลานที่จะเป็นแรงงานในจำนวนที่เพียงพอในอนาคตเท่านั้น ซึ่งค่าจ้างในระดับนี้เราเรียกว่าค่าจ้างพอประทังชีพ ทฤษฎีนี้พิจารณาปรากฏการณ์ของค่าจ้างจากการเสนอขาย (Supply) ของตลาดแรงงาน กล่าวคือ

1. เมื่อใดที่ค่าจ้างสูงขึ้นกว่าอัตราค่าจ้างพอประทังชีพ แรงงานก็จะสุขสบายขึ้น มีอาหารที่ดี มีอัตราการเกิดที่สูงขึ้นทำให้ในที่สุดระยะยาวแรงงานในตลาดก็มากขึ้น ก็จะทำให้ค่าจ้างค่อย ๆ ลดระดับลงมาอยู่ในระดับพอประทังชีพ

2. เมื่อใดที่ค่าจ้างลดต่ำกว่าอัตราค่าจ้างพอประทังชีพจะทำให้แรงงานในตลาดค่อย ๆ ลดระดับน้อยลง เพราะความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น อดอยาก มีโรคภัย อัตราการเกิดก็จะลดลง ผลที่สุดแรงงานก็จะมีน้อยจนทำให้อัตราค่าจ้างค่อย ๆ สูงขึ้นมาถึงระดับพอประทังชีพอีก

3. แรงงานก็เหมือนสินค้าอื่นที่ซื้อขายกันมีทั้งราคาธรรมชาติ (Natural Price) และราคาตลาด (Market Price) ราคาธรรมชาตินั้นจะสูงหรือต่ำตามราคาของสิ่งของจำเป็นการครองชีพ ส่วนราคาตลาดของแรงงานเป็นราคาที่จ่ายให้แก่แรงงานจริง ๆ ขึ้นอยู่กับการเสนอซื้อ (Demand) และการเสนอขาย (Supply) ของแรงงานในขณะนั้น ๆ ซึ่งอาจจะไม่เท่ากับราคาธรรมชาติดีก็ได้ อัตราการเกิดจำเป็นต้องปรับให้ราคาตลาดและราคาธรรมชาติเข้ามามีส่วน

ทฤษฎีค่าจ้างพอประทังชีพนี้มีข้อบกพร่องซึ่งพบได้ชัดเจนก็คือ สมมุติฐานที่เสนอว่าค่าจ้างสัมพันธ์กับอัตราการเกิดนั้น ซึ่งหมายความว่าเมื่อคนงานได้รับค่าจ้างสูงขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น ครอบครัวจะขยายมากขึ้นนั้นไม่เป็นความจริง ในสังคมปัจจุบันค่าจ้างสูงขึ้นแต่แรงงานนิยมมีบุตรน้อยแต่แสวงหาความสุขสบายทางวัตถุมากขึ้น หรือออมเงินเพิ่มขึ้น และในการที่คนงานเพิ่มขึ้นความต้องการบริโภคในสินค้าก็จะสูงขึ้นทำให้การผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้น ค่าจ้างอาจจะไม่ต่ำลง นอกจากนี้การกำหนดอัตราค่าจ้างว่าอัตราใดเป็นอัตราที่อยู่ในระดับจำเป็นต่อการครองชีพก็เป็นไปได้ยากเนื่องจากระดับการครองชีพนั้นแตกต่างกันตามท้องที่และเวลา สิ่งของที่ไม่จำเป็นในช่วงเวลาหนึ่งอาจกลายเป็นของที่จำเป็นในอีกช่วงเวลาหนึ่งก็ได้

ทฤษฎีกองทุนค่าจ้าง (Wages Fund Theory)

พจนานุกรม เชื้อสมบูรณ (2536 : 16) บรรยายไว้ว่า นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญที่เสนอทฤษฎีนี้คือ จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) ในปี 1837 ทฤษฎีกองทุนค่าจ้างนี้มุ่งอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระดับค่าจ้างทั่วไปในระยะสั้นปีต่อไป ซึ่งต่างกับทฤษฎีค่าจ้างพอประทังชีพซึ่งอธิบายค่าจ้างในระยะยาว ทฤษฎีกองทุนค่าจ้างนี้เสนอว่า นายจ้างจะมีกองทุนที่

เรียกว่ากองทุนค่าจ้าง (Wage Fund) ซึ่งได้มาจากส่วนหนึ่งของทุนหมุนเวียน (Circulating Capital) ที่เกิดจากการสะสมทรัพยากรจากการผลิตในปีที่ผ่านมา ผู้ประกอบการจะใช้ทุนหมุนเวียนนี้ในการขยายงาน, การจ่ายค่าเช่า, จ่ายดอกเบี้ยและเป็นทุนค่าจ้าง ซึ่งจะกันเอาไว้สำหรับการจ่ายค่าแรงในปีต่อไป ดังนั้นค่าจ้างซึ่งเท่ากับจำนวนเงินในกองทุนค่าจ้างหารด้วยจำนวนแรงงานที่จ้าง ซึ่งค่าจ้างจะสูงขึ้นก็ต่อเมื่อมีการลดคนทำงานหรือเพิ่มขนาดกองทุน ทฤษฎีกองทุนค่าจ้างนี้ไม่เป็นที่ยอมรับเช่นกัน นักเศรษฐศาสตร์ ชื่อ วิลเลียม โทมัส (William Thomas) ค้านว่าธุรกิจเอกชนจริงๆ ไม่มีการกำหนดกองทุนค่าจ้างไว้ล่วงหน้าก่อนการจ้างแรงงาน เงินในส่วนที่จะจ่ายค่าจ้างอันมิใช่จำนวนคงที่ และทฤษฎีไม่ได้อธิบายว่านายจ้างใช้หลักเกณฑ์ใดในการกำหนดจำนวนการจ้างงาน นอกจากนั้นแล้วทฤษฎีนี้ก็ถือว่าค่าจ้างจะได้เท่ากันทุกคน โดยไม่ได้คำนึงถึงประสิทธิภาพของการทำงาน ความยากง่ายของงาน ซึ่งผิดหลักความจริงอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการเข้าสู่ภาวะหนี้สิน

นักวิชาการได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการเข้าสู่ภาวะหนี้สินและแนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินไว้ ดังนี้

ส. สินธร (2538 : 41 ; อ้างถึงใน สามารถ เดชะวงศ์. 2545 : 22) ได้กล่าวว่า มีสิ่งน่าคิดหลายประการเกี่ยวกับการเป็นหนี้สิน ซึ่งสรุปประเด็นดังนี้

1. หนี้สินไม่ใช่สิ่งเลวร้าย การกู้ยืม คือ การเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงหนี้สินไม่มีใครอยากมีหนี้สินแน่ เพราะการเป็นหนี้ก่อให้เกิดทุกข์ การเป็นหนี้หรือการมีหนี้สินไม่ใช่เรื่องเสียหายเลวร้ายอะไร เพราะการกู้ยืมคือการเอาเงินในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดทุกข์จึงมิใช่อยู่ที่การเป็นหนี้แต่อยู่ที่ความสามารถในการชำระหนี้ต่างหาก ความรู้สึกเป็นทุกข์จากเป็นหนี้จะเกิดเมื่อผู้กู้หรือลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือชำระหนี้ได้อย่างผิดเคืองเต็มทีและกระทบต่อการเป็นอยู่ในครอบครัว เมื่อนำรายได้ที่เหลือจากหักผ่อนชำระหนี้รายเดือนไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายทำให้ต้องกู้ยืมเพื่อมาใช้จ่ายเพราะรายได้ชักหน้าไม่ถึงหลังหรือที่เรียกว่าไม่ชนเดือน

2. เหตุผลการก่อหนี้ การก่อหนี้ควรกระทำเมื่อมีความจำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้จะไม่ใช่อะไรที่เสียหาย แต่ก่อนที่จะก่อหนี้ควรพิจารณาว่ากู้ยืมเพื่อซื้ออะไร มีความจำเป็นเพียงใดหรือไม่ ถ้าเป็นการกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือที่ประกอบอาชีพเสริม ก็นับว่าเป็นสิ่งที่สมควรกระทำเพราะนั่นนับว่าเป็นการลงทุน แต่ถ้าเป็นการกู้ยืมเพื่อการบริโภคที่ไม่จำเป็นเช่น ทองเที่ยว จัดงานเลี้ยงหรูหรา ซื้อเครื่องเล่นเพื่อการบันเทิง ซื้อพาหนะ

ที่เกินความจำเป็น ซึ่งเครื่องใช้ในบ้านตามแฟชั่นนิยมหรือเล่นการพนัน เหล่านี้เป็นต้นล้วนเป็นการกู้ยืมที่ไม่จำเป็นทั้งสิ้น

3. ความสามารถในการชำระหนี้ ประมาณความสามารถในการชำระหนี้ก่อนกู้ยืม การไปกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุน ธนาคารหรือบริษัทเงินทุนที่ให้กู้จะมีพนักงานวิเคราะห์ความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ของผู้กู้ว่าในวงเงินที่ผู้กู้ต้องการนั้น ผู้กู้สามารถผ่อนชำระได้หรือไม่ ถ้าได้ในอัตราเดือนละเท่าไร ระยะเวลากี่ปี โดยสามารถผ่อนชำระจากรายได้ที่แน่นอน เพราะฉะนั้นการผ่อนชำระกับธนาคารจึงไม่สร้างความเดือดร้อนมากนัก ในทางกลับกันถ้าผู้กู้ไปกู้ยืมจากบุคคลภายนอกหรือที่ไม่ใช่สถาบันการเงินผู้ให้กู้อาจจะให้กู้เกินขีดความสามารถในการชำระหนี้และคิดอัตราดอกเบี้ยสูง การกู้ยืมเงินจากบุคคลนอกหรือที่ไม่ใช่สถาบันการเงินจึงเป็นการสร้างภาระหนี้สินอย่างหนักให้แก่ลูกหนี้

4. การเลือกแหล่งเงินกู้ ควรเลือกแหล่งเงินกู้ที่คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำและมีเงื่อนไขผ่อนปรนและควรกู้ยืมจากสถาบันการเงินเท่านั้นหรือที่เรียกว่าเงินกู้ในระบบ แม้ว่าข้อกำหนดเงื่อนไขในการกู้ยืม มีขั้นตอนในการกู้ยืมรวมถึงค่าใช้จ่ายสำหรับการกู้ยืมมาก แต่ดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงินก็ต่ำกว่าแหล่งเงินกู้ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือแหล่งเงินกู้นอกระบบ นอกจากนี้การกู้ยืมจากสถาบันการเงินยังมีเงื่อนไขเวลาที่ยังพอยืดหยุ่นได้บ้างเมื่อชำระหนี้ไม่ตรงกำหนด

5. การไม่เป็นหนี้ดีที่สุด ชีวิตจะไม่ถูกบีบคั้นโดยไม่จำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้อาจเพราะความจำเป็น เช่น กู้ซื้อบ้านที่อยู่อาศัยหรือมาลงทุนทำกิจการส่วนตัวก็ตาม แต่ก็หนีไม่พ้นความรู้สึกว่าเป็นภาระในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดชำระ เพราะการชำระหนี้มันต้องชำระให้ตรงกำหนดเวลาเพื่อรักษาระดับความเชื่อถือหรือเครดิตของผู้กู้ไว้ แม้ว่าจะไม่เดือดร้อนในการชำระหนี้ก็ตาม เพราะฉะนั้นเหนือสิ่งอื่นใดคือการไม่เป็นหนี้ดีที่สุด

การให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ

เนื่องจากเงินและสินเชื่อเป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่งทางเศรษฐกิจจึงต้องมีตลาดและผู้ประกอบการเช่นเดียวกับสินค้าประเภทอื่น ดังนั้นจึงต้องกล่าวถึงตลาดการเงินและสถาบันการเงินซึ่งดำเนินธุรกิจสำหรับสินเชื่อ เพราะตลาดการเงินเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ต้องการใช้เงินทุนโดยมีสถาบันการเงินเป็นกลไกทางการเงิน ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการระดมเงินออมทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐบาลมาเป็นทุนแก่ผู้ที่ต้องการเงินทุนทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา ธุรกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ตลาดการเงินแบ่งประเภทได้เป็น ตลาดทุนและตลาดเงิน ซึ่งแยกออกเป็น ตลาดทุนในระบบและตลาดทุนนอกระบบ ตลาดเงินในระบบและตลาดเงินนอกระบบ (เมษิณี หลวงวังโพธิ์, 2547 : 11-12)

เงินกู้ในระบบ

เงินกู้ในระบบเป็นระบบตลาดเงินและตลาดทุน โดยสถาบันการเงินที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเป็นผู้ดำเนินการทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งมีหลายรูปแบบตามประเภทของสถาบันและธุรกิจที่ดำเนินการ มีคำจำกัดความ ดังนี้ (เมษินี หลวงวังโพธิ์, 2547 : 10)

ตลาดเงินในระบบ หมายถึง แหล่งการเงินที่มีการดำเนินงานโดยสถาบันการเงินต่าง ๆ ภายใต้วบถกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์ โดยจะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของสถาบัน

สินเชื่อ (Credit) หมายถึง ความเชื่อถือที่ผู้ขายมีต่อผู้ซื้อ และยอมมอบสินค้าและบริการนั้นในวันข้างหน้าตามการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งก่อให้เกิดภาวะการเป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ตามมา ในแง่ของผู้บริโภค สินเชื่อหมายถึง ความสามารถที่จะได้สินค้าหรือบริการในภายหน้า ในแง่ของสถาบันการเงิน สินเชื่อหมายถึง บริการชนิดหนึ่งของ 33 สถาบันการเงินที่ก่อให้เกิดรายได้หลักแก่สถาบันการเงินและมีความสำคัญที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบธุรกิจของชุมชนเป็นอย่างยิ่งด้วย

การตัดสินใจให้กู้ยืมเงินในระบบ

จุฑารัตน์ โทษาธรรม (2548 : 35-36) หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาสินเชื่อ คือ

1. วัตถุประสงค์และนโยบายในการให้สินเชื่อ ถ้าผู้ขอกู้รายใดมีวัตถุประสงค์ไม่ตรง วัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ก็จะได้แจ้งให้ทราบพร้อมเหตุผลเพื่อไม่ให้เสียเวลาทั้งสองฝ่าย

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆที่อยู่ในรูปกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา

3. การพิจารณาคำขอสินเชื่อเบื้องต้น สิ่งให้ผู้ให้สินเชื่อจะพิจารณาก่อน มีดังนี้

3.1 โครงการเสนอขอสินเชื่อนั้น มีทางบรรลุผลสำเร็จหรือไม่

3.2 วัตถุประสงค์ตรงตามหลักเกณฑ์หรือไม่

3.3 วงเงินกู้กับรายได้คงเหลือเพื่อส่งชำระเป็นสัดส่วนพอเหมาะ

3.4 หลักทรัพย์ประกันการกู้ยืม คู่กับความเสี่ยงของสินเชื่อหรือไม่

ทั้ง 3 ข้อเป็นพื้นฐานในการพิจารณาครั้งแรก ก่อนที่จะอนุมัติสินเชื่อยรายใดก็ตามควรพิจารณาแล้วว่าลูกค้ายานั้นจะทำให้ธนาคารเสี่ยงน้อยที่สุด มีค่าใช้จ่ายในการให้สินเชื่อและการเรียกเก็บหนี้ต่ำสุดด้วย โดยสรุปการพิจารณาหลัก 3Ps นั่นเอง

4. Purpose การพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการขอกู้ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า วัตถุประสงค์ตรงตามที่ได้แจ้งไว้กับธนาคารหรือไม่ และยังเป็นแนวทางในการกำหนดวงเงินได้ อย่างเหมาะสม โดยวัตถุประสงค์ในการกู้ อาจแยกได้เป็น

4.1 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจการ เช่น ซื้อมachineryเพิ่มเติม ปรับปรุง
กิจการ

4.2 เพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวร หรือขยายกิจการ เช่น ซ่อมแซมต่อเติมบ้าน

4.3 เพื่อจ่ายชำระหนี้แก่ลูกหนี้รายอื่น

4.4 เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

5. Payment พิจารณาถึงการชำระหนี้คืน ควรพิจารณาถึงแหล่งที่มาของ
เงินที่ผู้ขอกู้จะนำมาชำระคืนให้แก่ธนาคารฯ ควบคุมไปกับระยะเวลาที่ธนาคารฯ ได้กำหนดไว้

6. Protection หลักประกันป้องกันการเสี่ยงภัย ในการพิจารณาการให้
สินเชื่อธนาคารจะพิจารณาถึงหลักประกันในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น กรณีที่
ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้คืนแก่ธนาคารได้ตามกำหนด อย่างไรก็ตามหลักประกันยังไม่ถือเป็น
ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจให้กู้

เงินทุนนอกระบบ

ตลาดการเงินนอกระบบ คือ แหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามความจำเป็น ความต้องการ
ของสิ่งแวดล้อม ระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่าง “นายทุน”
และ “ลูกค้า” ฉะนั้นจึงยืดหยุ่นตลอดเวลาและไม่เป็นไปตามครรลองของกฎหมายเงินทุนที่
เคลื่อนไหวอยู่ในตลาดประเภทนี้มีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การให้ยืมธรรมดา การจำนำ เป็นต้น

อาทรร เจียมตินงาม (2544 : 10 -11) กล่าวว่า ลักษณะของตลาดการเงินนอกระบบมี
7 ลักษณะ คือ

1. ไม่มีหน่วยงานใดของทางราชการกำกับหรือควบคุมกิจการ โดยตรง แต่ปัจจุบันมี
พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ที่จะชะลอการเติบโตและ
การเกิดวงแชร์ที่มีลักษณะของการจัดคิวเงิน

2. ธุรกิจในตลาดการเงินนอกระบบ สามารถเปิดดำเนินการได้โดยเสรีราบเท่าที่ผู้กู้ยืมและ
ผู้ลงทุนตกลงกันได้ และไม่เกิดเป็นการฟ้องร้องกัน เช่น วงตั้งบุคคล หรือวงแชร์ธุรกิจมีจำนวน
นับไม่ถ้วนและไม่ต้องขออนุญาตจัดตั้ง เพียงแต่อาจมีการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงพาณิชย์เพื่อ
ความสะดวกในการใช้ใบทะเบียนการค้าในการติดต่อกับราชการหรือติดต่อกับธุรกิจเท่านั้น

3. การประกอบธุรกิจในตลาดการเงินนอกระบบ ส่วนใหญ่ไม่เปิดเผยแต่เป็นที่ทราบกันใน
วงการผู้เกี่ยวข้อง เช่น การรับจำนำ สังกหามทรัพย์ประเภท อัญมณี ทองคำ ฯลฯ โดยเรียกอัตรา
ดอกเบี้ยสูงกว่าโรงรับจำนำของทางราชการ ซึ่งกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามวงเงินที่จำนำเป็นต้น
บางครั้งมีเพียงโต๊ะเก้าอี้ชุดเดียวก็สามารถประกอบธุรกิจได้ และไม่ต้องขออนุญาตจากใคร
ผู้ประกอบการรับภาระความเสี่ยงต่าง ๆ เองโดยสิ้นเชิง

4. การดำเนินงานของตลาดเงินนอกระบบอยู่บนพื้นฐานไว้วางใจซึ่งกันและกันและความคุ้นเคยที่สะสมมานาน ดังนั้น หลักเกณฑ์การพิจารณาให้กู้ยืมจึงผ่อนปรนกว่า ขอมรับความเสี่ยงสูงกว่าตลาดเงินในระบบ และอาจมีหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่ก็ได้ ขบวนการตัดสินใจไม่ยุ่งยากและไม่เสียเวลา

5. อัตราดอกเบี้ยกำหนดในตลาดเงินนอกระบบ กำหนดโดยความพร้อมใจของผู้กู้ยืมและผู้ให้กู้หรือผู้ลงทุน แต่ที่สำคัญต้องคุ้มกับความเสี่ยงและต้นทุนของเงินนั้นและส่วนใหญ่อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินนอกระบบสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาดเงินในระบบ

6. การกู้ยืมในตลาดเงินนอกระบบส่วนใหญ่ติดต่อกันโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง หรือสถาบันกลาง ดังเช่นตลาดเงินในระบบ ดังนั้นแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จึงเป็นเงินทุนของตนเองเป็นหลัก ยกเว้นในระยะหลังนี้กิจการเริ่มขยายตัวอย่างรวดเร็ว กอปรกับการเงินในระบบมีสภาพคล่องสูงมากจึงมีการถ่ายเทเงินทุนในระบบไปหมุนนอกระบบมากขึ้น เช่น การรับซื้อเช็คโดยอาศัยเงินกู้จากในระบบไปให้กู้ยืมนอกระบบ การกู้ยืมเงินในระบบไปลงทุนในแชร์น้ำมัน หรือการให้สินเชื่อการค้า หรือการขายสินค้าเงินผ่อน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากผลตอบแทนจากส่วนต่างของเงินกู้ยืมในระบบกับเงินให้กู้ยืมหรือลงทุนนอกระบบอยู่ในระดับสูงจูงใจ หรือกรณีที่ถูกค้ารายย่อยไม่สามารถกู้ยืมจากในระบบได้ บริษัทการค้าขนาดใหญ่จึงอาศัยเงินทุนในระบบไปให้เครดิตแก่ลูกค้าของตนต่อเพื่อส่งเสริมการค้าจำหน่ายสินค้าตน

7. ระยะเวลาการกู้ยืมเงินตลาดเงินนอกระบบ ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนทางการค้าเสริมแหล่งเงินทุนอื่นๆ สำหรับธุรกิจ หรือเป็นการกู้ยืมเพื่อการอุปโภคบริโภคสำหรับประชาชนทั่วไป ดังนั้นระยะเวลาการกู้ยืมจึงไม่ยาวนาน ตั้งแต่การยืมระยะ 1 วัน จนถึงประมาณ 2 ปี แต่อาจมีกรณีพิเศษบางกรณีที่มีระยะเวลาการกู้ยืมยาวกว่า 2 ปี โดยการกู้ยืมต่อไปเมื่อครบสัญญา (Roll Over) แต่ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้ว่าขณะนั้นตนเองมีความต้องการใช้เงินหรือไม่

พัฒนา หล่อตระกูล (2542 : 14-15) กล่าวโดยสรุปว่า คนส่วนหนึ่งมักมองภาพนายทุนผู้ปล่อยเงินกู้เป็นเสมือนในภาพยนตร์ไทยที่ซูดริค หน้าเลือดและโหดร้าย แต่ในภาพที่พบในสินเชื่อชนบทที่เกษตรกรมองภาพนายทุน คือ ผู้ที่คอยให้การอุปถัมภ์ ช่วยเหลือพวกเขา เพราะพวกเขาไม่รู้จะไปกู้ยืมเงินที่ใด บางครั้งยังมีการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยในยามที่เกิดภัยธรรมชาติ แต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของนายทุนเอง ดังนั้น เมื่อนึกถึงภาพรวมของนายทุนที่เป็นธรรมแล้ว รู้สึกสอดคล้องกับภาพยนตร์ไทยความสัมพันธ์ของปริมาณเงินกู้ในตลาดสินเชื่อในระบบกับปริมาณเงินกู้นอกระบบจะขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้าและบริษัทธุรกิจหุ้นส่วน เพราะนายทุนทั้งสองประเภทเป็นผู้ที่ทำธุรกิจเชื่อมโยงระหว่างทั้ง 2 ตลาด เช่น การเพิ่มหรือการลดวงเงินกู้ของ

ธนาคารพาณิชย์จะส่งผลถึงปริมาณเงินกู้ในระบบ แต่การขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยในระบบจะไม่กระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ ส่วนที่กระทบก็มีแต่กำไรพิเศษ โดยการนำเงินในระบบมาปล่อยกู้ในตลาดคนอกระบบนายทุนผู้ให้กู้ในหมู่บ้าน นิยมเปิดร้านค้าของชำหรือขายของเบ็ดเตล็ด วัตถุประสงค์นั้นมีใช้เพื่อต้องการกำไรจากการค้าเท่านั้น แต่ยังสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ด้วย และมีโอกาสขยายตลาดสินเชื่อหรือให้กู้เงินมากขึ้นด้วย นายทุนผู้ให้กู้ไม่ชอบให้ผู้กู้เงินจากแหล่งอื่นเพราะจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลของนายทุนเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายเงินกู้ในอนาคตผิดพลาด เพราะแม้ว่านายทุนผู้ให้กู้จะสามารถประเมินรายได้ในอนาคตของผู้กู้ได้แต่จะประเมินความสามารถในการจ่ายเงินไม่ได้ การที่ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยสูง ๆ มิใช่ว่าจะได้รับการกู้เสมอไป เพราะนายทุนจะประเมินว่ามีความเสี่ยงสูงทันที ตรงกันข้ามนายทุนผู้ปล่อยกู้ยินดีได้รับดอกเบี้ยต่ำมากกว่า หากทราบว่าผู้กู้เป็นผู้ที่มีคุณภาพดี (ลูกหนี้ชั้นดี)

การตัดสินใจให้กู้ยืมเงินในระบบ

ก่อนที่ผู้ให้กู้ตัดสินใจจะให้ผู้ใดกู้ ผู้ให้กู้ต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กู้มากพอสมควรเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจว่าจะให้กู้หรือไม่ และหลังจากให้กู้แล้วผู้ปล่อยกู้ต้องคอยติดตามข้อมูลเกี่ยวกับผู้กู้โดยตลอดเพื่อการติดตามบังคับหนี้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แหล่งข้อมูลของนายทุนผู้ให้กู้แบ่งออกเป็น 2 แหล่ง คือ (พัฒนา หล่อตระกูล, 2542 : 17-18)

1. ข้อมูลที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องแสวงหามาด้วยตนเอง โดยนายทุนผู้ให้กู้ต้องพยายามคลุกคลีสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านให้มาก เพราะเมื่อมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านก็จะสามารถสอบถามข้อมูลได้มาก
2. นายทุนผู้ให้กู้หาข้อมูลจากบุคคลที่ตนเชื่อถือ ซึ่งแบ่งเป็น
  - 2.1 ผู้ที่นายทุนผู้ให้กู้เชื่อถือในคุณพินิจและความซื่อสัตย์เป็นผู้พาผู้กู้ที่ตนไม่รู้จักมาขอกู้ โดยนายทุนผู้ให้กู้จะให้ผู้ที่พามาเซ็นสัญญาค้ำประกัน แต่บางครั้งเพียงแค่นำและให้ข้อมูลว่าเป็นใคร ประกอบอาชีพอะไรเชื่อใจได้แค่ไหน เท่านั้น
  - 2.2 นายทุนผู้ให้กู้มีบุคคลที่ตนเชื่อถือได้ทำหน้าที่เป็นเสมือน “นายหน้า” เป็นผู้มาติดต่อขอกู้โดยนายทุนผู้ให้กู้จะคิดเปอร์เซ็นต์เป็นค่านายหน้าด้วย

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขวัญกำลังใจ

ขวัญกำลังใจ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับข้าราชการตำรวจและอาชีพรับราชการอื่น ๆ ตลอดจนผู้ประกอบการห้างร้านเอกชนในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจนั้น การมีขวัญกำลังใจที่ดีหรือไม่ดีจะส่งผลถึงการ

ปฏิบัติหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับราษฎร ซึ่งได้มีนักวิชาการและผู้ให้ความหมายของขวัญกำลังใจ ไว้ดังนี้

ความหมายของขวัญกำลังใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 130) ให้ความหมายไว้ว่า ขวัญ หมายถึง มิ่งมงคล สิริ ความดี สิ่งที่ไม่มีความผิด นิยมกันว่ามีอยู่ประจำชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมาซึ่งเชื่อกันว่าถ้าขวัญอยู่กับตัวก็เป็นสิริมงคล เป็นสุขสบาย จิตใจมั่นคง

เกริก วัยคฆานนท์ (2542 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า ขวัญกำลังใจ คือ สภาพของจิตใจที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม ทำให้เกิดความพอใจ เกิดความยินดี ความตั้งใจ ความกระตือรือร้น ตลอดจนความไม่พอใจ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการทำงานหรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ขวัญและกำลังใจจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณภาพชีวิต

นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงษ์ (2543 : 30) ให้ความหมายไว้ว่า ขวัญกำลังใจ หมายถึง พลังความรู้สึกรหรือสภาวะทางจิตใจของบุคคลที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สถิต กองคำ (2543 : 201) ให้ความหมายไว้ว่า ขวัญกำลังใจ หมายถึง พลังของความรู้สึกรและอารมณ์ของบุคคล ที่จะฝ่าฟันอุปสรรคอันอาจเกิดขึ้นจากการทำงานและสภาพแวดล้อมให้สามารถทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ตามจุดหมายหมาย

ปรีชาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2544 : 134) ให้ความหมายไว้ว่า ขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจ ที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น ความหวัง ความกล้า ความเชื่อมั่น และในทางตรงกันข้ามคนที่ปราศจากขวัญจะแสดงออกในรูปของความเฉื่อยชา ความเฉเมย ความหวาดระแวงหรือขาดความเชื่อมั่น

กล่าวโดยสรุป ขวัญกำลังใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีกำลังใจในการที่จะปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความตั้งใจ วิริยะอุตสาหะในการทำงานอย่างมีความสุข เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ความสำคัญของขวัญกำลังใจ

ตำรวจเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมรวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการจราจร โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจชั้นประทวนซึ่งเป็นระดับปฏิบัติการและใกล้ชิดกับประชาชน การส่งเสริมให้ตำรวจพัฒนาให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจเป็นอย่างดี ขวัญกำลังใจจึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันสร้างขึ้น ดังนี้

อูทซ์ มุ่งกันกลาง (2540 : 22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้เกิดความสำเร็จขององค์การ
2. สร้างความซื่อสัตย์ ความภักดีให้มีต่อองค์การ
3. เสริมสร้างวินัยอันจะทำให้มีการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับและคำสั่ง
4. ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น สรทธาในองค์การที่ปฏิบัติงานอยู่
5. ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรมต่างๆ
6. ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจในวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การ
7. ส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานอุทิศสติปัญญา ความสามารถ ให้องค์การเข้มแข็ง

กล่าวโดยสรุป ขวัญเป็นสภาพของจิตใจในการทำงานของคนนั้น ภายจะต้องปฏิบัติตามความต้องการ ถ้าจิตใจดี จิตใจปกติซึ่งหมายถึงคนที่มีขวัญดีก็จะสามารถประกอบกิจการงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและสิทธิประโยชน์คือ ได้ประโยชน์งานสูงสุดและประหยัด ดังนั้นขวัญจึงมีความสำคัญต่อการทำงานมาก ขวัญก่อให้เกิดความอดทน ความสามัคคีและความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับขวัญกำลังใจ

เฮอริเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 71-79) ได้ค้นพบทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุในการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานไว้ในทำนองเดียวกันนี้ว่า ทฤษฎีแรงจูงใจ (The Motivation Hygiene Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงานอยู่สองปัจจัย เป็นปัจจัยที่เป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ปัจจัยกระตุ้น (Motivation or Factors) และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor)

ปัจจัยกระตุ้น เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานดีขึ้น ประกอบด้วย

1. ความสำเร็จในการทำงาน
2. การยอมรับนับถือ
3. ลักษณะของงาน
4. ความรับผิดชอบ
5. ความก้าวหน้าในอาชีพ

ปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยที่คอยเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงาน และคอยค้ำจุนให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยความพึงพอใจ หากปัจจัยเหล่านี้ไม่เป็นตามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ ได้แก่

1. นโยบายและการบริหารงาน
2. การควบคุมบังคับบัญชา
3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน
4. สภาพการทำงาน
5. เงินเดือน
6. ความมั่นคงปลอดภัย

ปัจจัยทั้งสองนี้เป็นอิสระแก่กัน ปัจจัยกระตุ้น เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ถึงแม้จะมีองค์ประกอบของปัจจัยกระตุ้นอย่างไรก็ตาม ผู้บริหารความคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ในการบริหารแล้วนำมาปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ร่วมงาน

แนวคิดของคูเปอร์ (Cooper, 1985 : 31-33) ตามแนวคิดทฤษฎีนี้ถือว่าความต้องการในการทำงานดังกล่าว เป็นสิ่งจูงใจให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจในการทำงานย่อมต้องการสิ่งจูงใจต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตน ความต้องการตามแนวคิดของคูเปอร์ แบ่งออกเป็น 7 ประการคือ

1. ทำงานที่เขาสนใจ
2. มีอุปกรณ์ที่ดีสำหรับการทำงาน
3. มีค่าจ้าง เงินเดือนที่ยุติธรรม
4. มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
5. สภาพการทำงานดี รวมทั้งชั่วโมงการทำงานและสถานที่ที่เหมาะสม
6. ความสะดวกในการไป - กลับรวมทั้งสวัสดิการอื่น ๆ
7. การทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาที่เข้าในการควบคุม การปกครองและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นคนที่เขายกย่องนับถือ

กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจเกี่ยวข้องและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงาน อันเกิดจากการที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับความก้าวหน้าและความสำเร็จในงาน ซึ่งส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข เกิดประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ

ขวัญกำลังใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทุกหน่วยงานหรือองค์กรจะต้องร่วมกันเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกในหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ทำให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

เกริก วัชฌานนท์ (2542 : 215) กล่าวว่า การสร้างขวัญกำลังใจเป็นตัวแปรสำคัญที่นำความสำเร็จมาสู่การปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในองค์กร ประสิทธิภาพของการทำงานในองค์กรจึงขึ้นอยู่กับสภาพของขวัญและกำลังใจของบุคลากรเป็นสำคัญ โดยหัวหน้างานมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอยู่ 5 ประการ คือ

1. การจัดคนเข้าทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือในตำแหน่งที่เขาควรทำ
2. การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี
3. การประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรม
4. การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง
5. การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 58-62) กล่าวว่า การสร้างขวัญและกำลังใจผู้อื่นให้ได้ผลดีนั้น ผู้บริหารต้องสร้างความรู้สึกรักตัวเองก่อน โดยเฉพาะการรู้จักผู้อื่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เป็นที่ดี เพราะการให้ขวัญกำลังใจผู้อื่นเป็นการสร้างเสริมพลังเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารต้องการ ผู้ที่จะมีพลังเหนือผู้อื่นได้ต้องเป็นผู้ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ดี ดังนั้น ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้ดีของหน่วยงานจึงต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นขวัญและกำลังใจที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีหลักการ ดังนี้

1. เข้าใจและศึกษาผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน
2. เข้าใจและยอมรับสภาพที่เขาเป็นอยู่
3. บุคลิกภาพ ขึ้นอยู่กับท่าทาง น้ำเสียง ความจริงใจ
4. ยิ้มแย้มแจ่มใส มีชีวิตชีวา
5. มีศิลปะในการพูด
6. อย่าเอ่ยปมด้อยหรือจับผิด
7. ยกย่องและชื่นชมตามโอกาสและสถานที่อันควร
8. มีอารมณ์ขัน สร้างบรรยากาศให้สดชื่น

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะหน่วยงานทางภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขวัญกำลังใจของผู้ร่วมงานเป็นสำคัญจึงจะทำให้การดำเนินงานใน

หน่วยงานมีความสุขและประสบความสำเร็จ ซึ่ง วาริน สววยวิเศษ (2539 : 31) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมี 8 ประการ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างครูใหญ่กับครูใหญ่
2. ความสัมพันธ์ระหว่างครูใหญ่กับหมู่คณะ
3. เงินเดือนของครู
4. ความพึงพอใจในการทำงานของครู
5. การรับผิดชอบของครู
6. ความสะดวกสบายในการทำงานของครู
7. ความสัมพันธ์กับชุมชน
8. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

อุทัย มุ่งกันกลาง (2540 : 5-6) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมี 10 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะงาน
2. สภาพของการปฏิบัติงาน
3. ความมั่นคงของงาน
4. ความเจริญก้าวหน้า
5. เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล
6. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
7. การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ
8. นโยบายและการบริหารงาน
9. การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา
10. สภาพทางสังคม

เครื่องชี้วัดกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ในการบริหารงานบุคคลนั้น การสร้างเสริมและบำรุงขวัญผู้ได้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์ประการหนึ่ง เพราะขวัญกำลังใจมีความเกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ดังนั้น ความจำเป็นที่ผู้บริหารงานทั้งหลายควรตระหนักถึงความสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงานพยายามสร้างเสริมขวัญและหลีกเลี่ยงเหตุแห่งการทำลายขวัญ ตลอดจนสอดส่องดูแลเหตุการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นตัวบ่งชี้ของการเปลี่ยนแปลงระดับขวัญ

สมพงษ์ เกษมสิน (2519 : 223-224) ได้เสนอมาตรการเครื่องมือตรวจสอบและเครื่องชี้วัดขวัญในการทำงานของบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงาน ไว้ดังนี้

1. ระดับความสม่ำเสมอของผลงาน การที่ผลงานขององค์กรหรือหน่วยงานลดลงอย่างรวดเร็ว ข้อมเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงข้อบกพร่องของการทำงาน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากขวัญของผู้ปฏิบัติงาน เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารจะต้องสำรวจตรวจสอบดูว่า การลดลงของผลผลิตหรือผลงานนั้นเนื่องมาจากขวัญของผู้ปฏิบัติตกต่ำใช่หรือไม่ การตรวจสอบระดับผลผลิตนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้ทราบถึงสภาพขวัญในการทำงานได้

2. การขาดงานหรือความเฉื่อยชา ขวัญดีแสดงออกโดยความกระตือรือร้นและความตั้งใจในการทำงาน การขาดงานหรือการลาบ่อย ๆ ซึ่งเหตุผลในการลาหรือพฤติกรรมในการหยุดงานอาจชี้ให้เห็นสภาพที่แท้จริงของขวัญผู้ปฏิบัติงานได้ว่า มีอะไรมากระทบกระเทือนขวัญบ้าง ความเฉื่อยชาก็เช่นกัน จะต้องมีสาเหตุจึงทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน สภาพเหล่านี้จะเป็นเครื่องชี้วัดสภาพขวัญของผู้ปฏิบัติงานได้

3. การลาออกหรือการโยกย้าย แม้ว่าองค์กรหรือหน่วยงานจะได้จัดสวัสดิการต่างๆ จักระบบเงินเดือนค่าจ้างให้อย่างเป็นธรรม รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ยังมีคนลาออกหรือโยกย้ายเป็นจำนวนมาก ก็พอจะเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นระดับขวัญของผู้ปฏิบัติงานได้ว่า อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างผิดปกติ ผู้บริหารจะต้องนำมาวิเคราะห์ดูว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้ขวัญเสื่อมและจะต้องหาทางปรับปรุงบำรุงขวัญได้อย่างไร

4. คำร้องทุกข์หรือบัตรสนเท่ห์ คำร้องทุกข์ของคนงานก็ดีหรือบัตรสนเท่ห์กล่าวโทษของคนทำงานในหน่วยงานก็ดี หากมีบ่อย ๆ เสมอ ๆ ข้อมเป็นเครื่องชี้ให้ทราบว่าเกิดความบกพร่องในการทำงานหรือการบริหารงาน คำร้องทุกข์หรือบัตรสนเท่ห์เหล่านี้จะมีมากหากการปฏิบัติไม่เป็นไปตามปกติ ดังนั้น คำร้องทุกข์หรือบัตรสนเท่ห์จึงเป็นเครื่องมือชี้วัดสภาพขวัญในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานได้

5. การออกแบบสอบถามหรือการกรอกแบบสอบถาม การกรอกแบบสอบถามตามระยะเวลาอันเหมาะสม เช่น 3 เดือนครั้ง 6 เดือนครั้ง นับเป็นเครื่องมือที่ดีในการตรวจสอบสภาพขวัญของการทำงาน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของคำถามและวิธีการที่จะสอบถาม แม้ว่าวิธีนี้อาจจะเปลืองค่าใช้จ่ายอยู่บ้างแต่ก็ได้ผลคุ้มค่า

6. การสัมภาษณ์ การสอบถามโดยวิธีสัมภาษณ์สนทนาโดยตรงจะทำให้ได้คำตอบอย่างแท้จริง ถ้าผู้สอบถามมีความรู้และเทคนิคการสัมภาษณ์อย่างดีแล้ว วิธีนี้จะเป็นอีกวิธีที่เราจะทราบถึงขวัญของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้เช่นกัน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 139-140) ให้ทัศนะว่า การศึกษาเกี่ยวกับขวัญมีแบบวัด 2 ลักษณะ คือ

1. การวัดแบบอัตนัย (Subjective Measurement) เป็นการทดสอบกลุ่มและความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่เรียกว่า สังคมมิติ (Sociometry) เพื่อศึกษาถึงการยอมรับและไม่ยอมรับ ความชอบและไม่ชอบ วิธีการที่ใช้เป็นการถามสมาชิกแต่ละคนให้บอกชื่อเพื่อนกลุ่มที่ตนเองไม่ชอบ

2. การวัดแบบปรนัย (Objective Measurement) เป็นการวัดโดยใช้แบบสอบถามซึ่งวัดเกี่ยวกับเจตคติ เป็นแบบวัดในเชิงปริมาณมักจะใช้ควบคู่กับไประหว่างสังคมมิติและแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าเจตคติ ตัวอย่างที่เกี่ยวกับขวัญต่ำจะบอกได้จากกรณีศึกษา การลาออก การขาดงาน ความเบื่อหน่ายในการทำงานและผลผลิตที่ต่ำ

กล่าวโดยสรุป เครื่องชี้วัดขวัญในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้บริหารจะต้องมีการประเมินผลสภาพขวัญของผู้ร่วมงานอยู่ตลอดเวลา พยายามให้ความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน ตลอดจนรีบแก้ไขเมื่อบุคลากรในหน่วยงานมีการเปลี่ยนแปลงสภาพขวัญ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปีตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 3)

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ คุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 11-15)

1. กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและสามารถมองโลกเชิงระบบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความเพียงพอนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

5. แนวทางการปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

อำพล เสนาณรงค์ (2541 : 2) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

สุเมธ ดันดิเวชกุล (2542 : 53) ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพไม่พันนาการอยู่กับสิ่งใด

วิทยา อธิปอนันต์ (2542 : ไม่มีเลขหน้า) ได้สรุปความหมายไว้ว่า ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน ทางสายกลาง มีความพอเพียงและพอดีโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สิ่งสำคัญต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อนจะไปพึ่งพาคนอื่นหรือปัจจัยภายนอก หรือ หมายถึง การที่ผู้คุมตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน

กรมวิชาการ (2542 : คำนำ) สรุปว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “ทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริเป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งแนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเน้นการช่วยเหลือและพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเอง อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์พระประมุขของไทย ได้พระราชทานหลักการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยทุกระดับทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนถึงแนวทางการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้เป็นไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รู้จักพึ่งตนเอง และทรัพยากรที่เรามีอยู่นำมาใช้ประโยชน์ด้วยความรอบรู้ รอบคอบ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งหลักการนี้มีความสำคัญในการนำไปบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างความมั่นคงด้านการดำรงชีวิตให้แก่เกษตรกรและสังคมโดยรวมของไทย

ประเวศ วะสี (2542 : 4) กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นส่วนหนึ่งของธรรมรัฐแห่งชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระเบียบวาระริบด่วนของชาติ อันประกอบด้วย สร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่, สร้างเศรษฐกิจพอเพียง, ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน, ปฏิรูประบบรัฐทั้งการเมืองและระบบราชการ, ปฏิรูปการศึกษา, ปฏิรูปสื่อและปฏิรูปกฎหมาย ที่เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็งและเติบโตได้อย่างสมดุล

เศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทาที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับความเป็นครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นเศรษฐกิจที่บูรณาการเชื่อมโยงชีวิต จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นประชาสังคม ดังนั้น อาจเรียกชื่อปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจทางสายกลาง เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความหมายถึง ความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ (ประเวศ วะสี. 2542 : 5)

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

6. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นเศรษฐกิจมั่นคง

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับมือ อภิรัช พันธเสน (2544 : 12) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธเศรษฐศาสตร์ ซึ่งไม่แตกต่างจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ แต่รากฐานวิธีคิดระหว่างพุทธเศรษฐศาสตร์แตกต่างจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นฐานวิธีคิดที่มาจากความเชื่อว่ามีเหตุผลและพยายามแสวงหาความพึงพอใจสูงสุด แต่พุทธเศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือความไม่รู้ อันเป็นต้นเหตุของความไร้เหตุผล “ปัญญา” ที่เกิดจากการรักษาศีลและมีสมาธิจะทำให้ความไร้เหตุผลของมนุษย์ลดลง และอธิบายว่าการที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นย้ำถึงความพอประมาณและมีเหตุผลหรือการทำให้ดีที่สุดโดยมีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม (Optimization Through Proper Risk Management) ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับภาคเศรษฐกิจทุกสาขาของประเทศ

นอกจากนี้ สุเมธ ตันติเวชกุล (2544 : 290-291) ได้กล่าวถึงแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรตามแนวพระราชดำริ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการทฤษฎีใหม่ทั้ง 3 ชั้น และระบบเศรษฐกิจพอเพียงน่าจะนำมาใช้เป็นแบบอย่างของการพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไป โดยมีแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิต 5 ประการ ดังนี้

1. ยึดหลักความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง

2. ยึดหลักการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม

3. ยึดหลักการละเลิกแก่งแย่งผลประโยชน์และการแข่งขันกันทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

4. ยึดหลักการไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางใช้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องชวนชวนใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

5. ชีคหลักการปฏิบัติคนในแนวทางที่ตี ลละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549 : 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติคนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติคนที่ดีควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยที่ไม่เดือดร้อน ซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

อภิชัย พันธเสน (2549 : 55-56) ได้สังเคราะห์ความคิดเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ณ ห้วงเวลาต่าง ๆ โดยอธิบายว่า นักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันออกเป็น 4 ความหมาย ประกอบด้วย

กลุ่มที่หนึ่ง อธิบายว่า ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่อยู่เหนือแนวคิดเศรษฐศาสตร์ เป็นภูมิปัญญาไทย เป็นทุนทางสังคมของประเทศ เนื่องจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมชุมชนและเป็นพื้นฐานระบบเศรษฐกิจของสังคมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นปรัชญาแนวคิดที่ประยุกต์นำศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะลด “ความอยาก” ลงมาสู่ระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีความเห็นตรงกันว่าปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกันและจะขาดซึ่งส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ คือ ความพอดี ความเสี่ยง และการพึ่งตนเอง โดยความพอดีจะมีลักษณะใกล้เคียงกับดุลยภาพในวิชาเศรษฐศาสตร์ แต่จะเป็นดุลยภาพที่เป็นพลวัต ปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานะและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ส่วนเรื่องความเสี่ยงนั้นเกี่ยวข้องกับความพยายามในการลด/กระจายความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความพอดีอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด คือ ความ

พยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอน และลดต้นทุนในการแลกเปลี่ยน (Transaction Cost) ไม่ให้สูงเกินไป

กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เพราะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ (Budget Constraints) ภายใต้การบริหาร การกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุลและมีการแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มที่ให้ความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเป็นอยู่อันควร ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศตามศักยภาพของประเทศ

ปรียานุช พิบูลสรารุช (2549 : 15) ได้สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้

1. แนวคิดหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์
2. เป้าหมาย มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี
3. หลักการความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

4. เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

4.1 จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

4.2 การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรู้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 146-147) ได้ให้คำจำกัดความ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำริและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิด และนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำออกเผยแพร่ว่า มีใจความว่า ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทัน

ต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เกษม วัฒนชัย (2550 : 18) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นต่อนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 17-21)

1. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภคและมีข้อสมมติว่ามีที่ดินพอเพียงในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้

และใช้ที่ดินส่วนอื่น ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนของที่เหลือเพื่อมี รายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้ เกิดขึ้นในระดับครอบครัว อย่างไรก็ตามแม้กระทั่งในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ก็จำเป็นที่เกษตรกรจะต้อง ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ราชการ มูลนิธิ และภาคเอกชน ตามความเหมาะสม

2. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือ สหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละ ครอบครัวหรือองค์กรต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อ ร่วมมือกันสร้างประ โยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการ ไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชน โดยรวมหรือ เครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่งครอบคลุม ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ใน ประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือใน ลักษณะเช่นนี้จะประ โยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และ บทเรียนจากการพัฒนาหรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็น สังคมใหญ่ซึ่งประกอบด้วยชุมชน องค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็น เครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้ในที่สุด

วิถีชีวิตและเศรษฐกิจทางสายกลางในทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545 : 26-27) ขยายคำ สำคัญต่าง ๆ ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี พ.ศ. 2542 ของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ดังนี้

พอเพียง คือ การบริโภคและการผลิตอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณและความไม่ ขัดสนแต่ไม่ฟุ้งเฟ้อ

สมดุล คือ การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีความสมดุลระหว่างโลกาภิวัตน์ (Globalization) กับภักภิวัตน์ท้องถิ่น (Localization) มีความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจกับการเงิน และภาคคนกับสังคม มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โครงสร้างการผลิตที่สมดุล มีการผลิตหลากหลาย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ยั่งยืน คือ พอเพียงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสังคมแวดล้อม มีภูมิคุ้มกันที่ดี ระบบเศรษฐกิจกับสังคมมีความยืดหยุ่นที่สามารถก้าวทันและพร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถป้องกันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

คุณภาพคน โดยการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทางสายกลางได้ คนต้องมีคุณภาพในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ พื้นฐานจิตใจ มีความสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีไมตรี มีความเมตตาหวังดีให้กันและกัน หลักการดำเนินชีวิตมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาดีอย่างรอบคอบก่อน ทำให้มีวินัย มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดีและมีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพและหารายได้อย่างมั่นคง และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเองเป็นหลัก หมายถึง การทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมดุลสมผลและการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละส่วนแต่ละระดับ ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ เราสามารถประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ปรีชาบุษย์ พิบูลสรารุช. 2549 : 21)

1. ด้านเศรษฐกิจ คือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเผื่อทางเลือกสำรอง
2. ด้านจิตใจ คือ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
3. ด้านสังคม คือ ช่วยเหลือเกื้อกูล รักรักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
5. ด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 2) การพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาให้แต่ละคนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง/ครอบครัว/ชุมชน/ชาติ ให้สามารถพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

1. แนวทางการพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการฝึกให้คิด พูด ทำ อย่างพอดี พอเหมาะ พอควร บนหลักเหตุผลไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข รักรักษาวิถี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย

2. การขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคม ต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (2550 : 38) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคนว่าเป็นพันธมิตรตามธรรมชาติกับการพัฒนาคน เพราะเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลาง โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การมีชีวิตที่ดี มิใช่ความมั่งคั่ง มีเรื่องของความยั่งยืนเป็นความคิดแกนกลาง เข้าใจถึงความจำเป็นในความมั่นคงของคนและการเพิ่มขีดความสามารถให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเพียงพันธมิตรมิใช่คู่แข่งของการพัฒนาคน ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจพอเพียงยังมีประเด็นเพิ่มเติมอีกสองเรื่อง ประการแรกเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นฐานจิตใจและจิตวิญญาณมากกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจพอเพียงถือว่าการพัฒนาพื้นฐานจิตใจนั้นต้องเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทุกชนิดโดยไม่อาจแยกออกจากกันได้ ประการที่สอง เศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในระดับองค์กรหรือหน่วยงานหรือรัฐบาล ตลอดไปจนถึงปัจเจกบุคคล โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอว่าจะตัดสินใจอย่างไร

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้นเมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริหรือพระบรมราโชวาทในด้านต่าง ๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้

แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (สุเมธ ตันติเวชกุล. 2542 : 26)

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

แนวคิดทฤษฎีการแก้ปัญหาและแนวปฏิบัติพื้นฐานในการแก้ปัญหา

ปัญหานั้นเป็นอุปสรรค ขัดขวางและข้อจำกัดต่าง ๆ หรือเป็นสิ่งที่ปิดกั้นไม่ให้เกิดความสะดวกในการที่จะกระทำกิจกรรมหรือการงานใด ๆ ทำให้ประสบความล้มเหลวหรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงมีผู้คิดแนวทฤษฎีการแก้ปัญหาและแนวปฏิบัติพื้นฐานในการแก้ปัญหา เพื่อเป็นหลักสำหรับแก้ปัญหาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ทฤษฎีการแก้ปัญหา

รสสุคนธ์ มกรมณี (2552 : ออนไลน์) ได้บรรยายไว้ว่าทฤษฎีการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากผลงานเรื่องนักแก้ปัญหาทั่วไป (General Problem Solver) ซึ่งเป็นทฤษฎีการแก้ปัญหาของมนุษย์ (Human Problem Solving) ในรูปแบบของโปรแกรมที่เป็นสถานการณ์จำลอง ซึ่งช่วยวางรากฐานกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการประมวลสารสนเทศสำหรับศึกษาเรื่องการแก้ปัญหา หลักการของทฤษฎีนี้คือ พฤติกรรมการแก้ปัญหาประกอบด้วย “วิธีการ-ปลายทาง-วิเคราะห์” ซึ่งเป็นการนำปัญหามาแตกออกเป็นองค์ประกอบหรือเป้าหมายย่อย ๆ แล้วจึงจัดการแก้ไขเป้าหมายย่อย ๆ เหล่านั้นทีละเรื่อง แนวคิดนี้ตรงกันข้ามกับนักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีเกสโตลด์ ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการแก้ปัญหาและให้ความสำคัญด้านความเข้าใจเรื่องโครงสร้างของปัญหา โดยเชื่อว่าพฤติกรรมการแก้ปัญหาที่ประสบผลสำเร็จเป็นเพราะบุคคลผู้นั้นสามารถมองเห็นโครงสร้างโดยรวมทั้งหมดของปัญหา หลักการของทฤษฎีนี้คือ จะต้องได้รับการสนับสนุนให้เกิดการค้นพบธรรมชาติของปัญหาหรือประเด็นหัวข้อที่ต้องการแก้ไข สิ่งที่เป็นช่องว่าง ความไม่ลงรอยกัน หรือสิ่งรบกวนต่าง ๆ เป็นสิ่งเร้าที่สำคัญต่อการเรียนรู้ต้องอยู่บนพื้นฐานของกลไกองค์กร ประกอบด้วย ความใกล้ชิด การปกปิด ความคล้ายคลึงและความเรียบง่าย

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น รสสุคนธ์ มกรมณี (2552 : ออนไลน์) ยังกล่าวถึงแนวคิดในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้วิธีการคิดแบบนอกกรอบ โดยเชื่อว่าปัญหาส่วนใหญ่

ต้องการมุมมองที่แตกต่างจึงจะแก้ไขได้สำเร็จ วิธีการที่จะทำให้ได้มุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหา คือ การแยกปัญหาเป็นส่วน ๆ แล้วนำกลับมารวมกลุ่มเข้าด้วยกันในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม หรือสุมบางส่วนมารวมกัน หลักการนี้เสนอองค์ประกอบในการแก้ปัญหา 4 ประการ คือ

1. ค้นหาความคิดเด่น ๆ ที่เป็นหลักในทำความเข้าใจกับปัญหา
2. ค้นหาวิธีการที่แตกต่างออกไปในการมองปัญหา
3. ปลอ่ยวางการคิดแบบยึดติด
4. ให้โอกาสตนเองในการเปิดรับความคิดอื่น ๆ

แนวปฏิบัติพื้นฐานในการแก้ปัญหา

วิธีการแก้ปัญหามีหลายวิธีตามสภาพของปัญหาและต้นเหตุที่มาของปัญหา แต่มีวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหาเบื้องต้น ซึ่งได้มีนักวิชาการวางแนวปฏิบัติพื้นฐาน ไว้ดังนี้

รศ.สุคนธ์ มกรมณี (2552 : ออนไลน์) ยังได้กล่าวไว้อีกว่าวิธีการแก้ปัญหามีหลากหลายวิธี ไม่มีวิธีการแก้ปัญหาใดที่จะสามารถแก้ปัญหาทุกเรื่องได้ แต่มีแนวปฏิบัติพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ โดยต้องมีการฝึกใช้เสียก่อนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยจนสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติ ขั้นตอนต่าง ๆ มีดังนี้

1. ระบุปัญหา ขั้นนี้เป็นขั้นที่คนส่วนใหญ่มักจะสับสน กล่าวคือ จะเริ่มด้วยการคิดว่าสิ่งนั้นเป็นปัญหา แทนที่จะทำความเข้าใจให้ถ่องแท้เสียก่อนว่าทำไมจึงคิดว่าสิ่งนั้นเป็นปัญหา การระบุปัญหาต้องอาศัยข้อมูลจากตนเองและผู้อื่น ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการตั้งคำถาม อาทิ อะไรคือสิ่งที่เห็นว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้คิดว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ปัญหาที่วานันเกิดขึ้นที่ไหน เกิดขึ้นอย่างไร เกิดขึ้นเมื่อใด กำลังเกิดขึ้นกับใครและทำไมจึงเกิดขึ้น จากนั้นให้เขียนอธิบายว่าสิ่งที่กำลังเกิดในขณะนั้น โดยแท้จริงควรจะเป็นอย่างไร ต้องพยายามอธิบายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เขียนอย่างเจาะจง และครอบคลุมประเด็นว่า อะไร ที่ไหน อย่างไร กับใครและทำไม

- 1.1 เมื่อถึงจุดนี้ หากปัญหายังดูเหมือนว่าเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ควรระบุปัญหาให้กระจายออกมาแบบย่อย ๆ ลงไปอีก โดยตั้งคำถามซ้ำอย่างเดิมจนกว่าจะได้คำอธิบายสำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากพอ

- 1.2 ทำการตรวจสอบว่าความเข้าใจที่มีต่อปัญหาต่าง ๆ นั้น มีความถูกต้องเพียงใด โดยการหารือกับสมาชิกในกลุ่มหรือบุคคลอื่น

- 1.3 นำปัญหาต่าง ๆ มาจัดความสำคัญ หากพบว่ามีปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน จำนวนหลายปัญหา ให้พิจารณาว่าปัญหาใดควรจัดการก่อนปัญหาใดจัดการทีหลัง ทั้งนี้ต้องแยกให้ชัดเจนระหว่างปัญหาที่มีความสำคัญกับปัญหาที่เป็นเรื่องฉุกเฉิน เพราะปัญหาที่มีความสำคัญเป็นปัญหาที่ต้องจัดการก่อน

1.4 ทำความเข้าใจกับบทบาทของตนเองในปัญหานั้นให้ถูกต้อง เพราะเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อการรับรู้บทบาทของผู้อื่น ตัวอย่างเช่น เมื่อตนเองเครียดก็อาจมองว่าผู้อื่นเครียดเช่นเดียวกัน ซึ่งความจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น

2. มองหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในขั้นนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับข้อมูลนำเข้าจากบุคคลอื่นซึ่งรับรู้ปัญหาและจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา การเก็บข้อมูลควรทำเป็นรายบุคคลจะได้ข้อมูลมากกว่า ให้จดบันทึกสิ่งที่เป็นความคิดเห็นของตนเองและสิ่งที่ได้ยินมาจากผู้อื่น จากนั้นเขียนอธิบายสาเหตุของปัญหาในลักษณะที่ว่า อะไรกำลังเกิดขึ้น เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด อย่างไร กับใครและทำไม

3. แจกแจงทางเลือกต่าง ๆ สำหรับวิธีการที่จะใช้แก้ปัญหา ในขั้นนี้ควรให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วม ยกเว้นในกรณีที่ปัญหาคงกล่าวเป็นเรื่องส่วนตัว ให้ระดมสมองเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้ทางเลือกหลาย ๆ ทางแล้วนำมาคัดกรองเพื่อหาแนวคิดที่ดีที่สุด การได้มาซึ่งความคิดที่หลากหลายนั้นต้องระวังที่จะไม่ตัดสินว่าความคิดเหล่านั้นดีหรือไม่ดี ให้จดบันทึกตามที่ได้ยินมาเท่านั้น ทักษะที่เหมาะสมที่สุดในการจำแนกสาเหตุของปัญหาคือการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking)

4. เลือกวิธีการแก้ปัญหา ในการคัดเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา ควรพิจารณาดังนี้

4.1 วิธีการใดที่สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว

4.2 วิธีการใดที่มีความเป็นจริงมากที่สุดในการแก้ปัญหาได้สำเร็จ ในขณะนี้ มีทรัพยากรสำหรับการแก้ปัญหาหรือไม่ จะจัดหามาใช้ได้หรือไม่ มีเวลาเพียงพอที่จะใช้วิธีการนี้หรือไม่

4.3 อะไรคือความเสี่ยงของทางเลือกแต่ละวิธี

5. วางแผนนำทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เป็นวิธีที่ดีที่สุดไปปฏิบัติ หรือจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งในขั้นนี้มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาคือ

5.1 สถานการณ์จะเป็นอย่างไรเมื่อปัญหาได้รับการแก้ไขแล้ว

5.2 มีขั้นตอนอะไรที่จะต้องทำในการนำทางเลือกที่ดีที่สุดไปแก้ปัญหา มีระบบหรือกระบวนการอะไรที่จะต้องเปลี่ยนแปลงบ้าง

5.3 จะรู้ได้อย่างไรว่าขั้นตอนต่าง ๆ มีการปฏิบัติซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของแผน

5.4 ทรัพยากรอะไรบ้างที่ต้องการ ในประเด็นของบุคลากร เงินและสิ่งอำนวยความสะดวก

5.5 ต้องใช้เวลานานเท่าใดในการนำวิธีการแก้ปัญหาไปปฏิบัติ ให้เขียนตารางที่แสดงเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดและเวลาที่คาดหวังว่าจะเห็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จปรากฏขึ้น

- 5.6 ใครคือผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการปฏิบัติตามแผน
- 5.7 เขียนคำตอบสำหรับคำถามที่กล่าวมาแล้ว และให้ถือว่านี้คือแผนปฏิบัติการ
- 5.8 สื่อสารทำความเข้าใจแผนนี้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำแผนไปปฏิบัติ ปัจจัยสำคัญของขั้นตอนนี้คือ การสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง
6. คุณควบคุมการปฏิบัติตามแผน โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ซึ่งได้แก่
- 6.1 เห็นสิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นตามตัวบ่งชี้หรือไม่
- 6.2 แผนมีการดำเนินงานตามตารางที่กำหนดไว้หรือไม่
- 6.3 ถ้าแผนไม่ได้ดำเนินไปตามที่คาดหวังไว้ให้พิจารณาว่า แผนมีความเป็นไปได้จริงหรือไม่ มีทรัพยากรเพียงพอที่จะทำให้แผนสำเร็จตามกำหนดการหรือไม่ ควรมีสิ่งอื่นที่ต้องทำก่อนสิ่งที่กำหนดไว้แต่เดิมในแผนหรือไม่ ควรเปลี่ยนแผนหรือไม่
7. ตรวจสอบว่าปัญหาได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้วหรือไม่ ในขั้นนี้ วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดในการตรวจสอบว่าปัญหาได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้วหรือไม่ คือการกลับคืนสู่การปฏิบัติงานตามปกติแล้วสังเกตสถานการณ์ นอกจากนั้นมีประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมดังนี้
- 7.1 ควรมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้นอีก
- 7.2 อะไรคือบทเรียนที่ได้จากการแก้ปัญหาครั้งนี้ ในเชิงความรู้ ความเข้าใจ และ/หรือทักษะ
- 7.3 ควรมีการเขียนบันทึกสั้น ๆ ถึงเหตุการณ์เด่นที่เป็นความสำเร็จในการพยายามแก้ปัญหาและสิ่งที่เป็นผลลัพธ์ที่ได้เรียนรู้ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เกี่ยวข้อง

บริบทของสถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติและที่ตั้ง

สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ประวัติความเป็นมาไม่มีเอกสารอ้างอิงที่แน่ชัด แต่ได้รวบรวมจากคำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ ได้ความว่า เมืองนางรองเป็นเมืองใหญ่มาก่อนตั้งแต่ครั้งในอดีตแต่สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ไม่ทราบแน่ชัดว่าได้มีการตั้งสถานีตำรวจขึ้นในพื้นที่แต่สมัยใด แต่พอมีประวัติพอสังเขป ได้ดังนี้ (สถานีตำรวจภูธรนางรอง. 2552 : 7)

เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2444 สถานีตำรวจภูธรนางรอง เดิมตั้งอยู่ในเขตบ้านนางรองใกล้กับบริเวณที่ว่าการอำเภอนางรองในปัจจุบัน พิกัด ทพ 627082 ที่ถนนสี่แฉกร ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ควบคุมพื้นที่ในความรับผิดชอบซึ่งยังมีได้แบ่งการปกครองเช่นในปัจจุบันเป็นแต่ยังรวม อำเภอละหานทราย อำเภอปะคำ อำเภอหนองกี่ อำเภอโนนสุวรรณและอำเภอชำนิ อยู่ในเขตด้วย ซึ่งนับได้ว่ามีพื้นที่ความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก และได้มีการปกครองบังคับบัญชาและปฏิบัติหน้าที่สืบต่อกันมา มีการเปลี่ยนแปลงขยายอัตรากำลังและแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบออกไปบ้าง

จนถึง ปี พ.ศ.2538 ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่ กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัด เขต 3 เดิมซึ่งตั้งอยู่ที่ 33 ซอยมิตรอารี ถนนสังขากงประชานุสรณ์ ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สถานีตำรวจภูธรนางรองตั้งอยู่บนที่ราชพัสดุ เลขที่ 16178 มีเนื้อที่ขนาด 16 ไร่ 3 งาน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนางรอง พิกัด ทพ 267178 ขึ้นตรงต่อตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 55 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 350 กิโลเมตร

ลำดับผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสถานี จนถึงปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 38 คน ตามลำดับ ดังนี้

1. ระดับหัวหน้าสถานีคนแรก คือ ส.ต.อ. โสกัน ดำรงตำแหน่ง เมื่อ ปี พ.ศ. 2444 โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีรวมทั้งสิ้น 10 คน ถึงปี พ.ศ. 2490
2. ระดับผู้บังคับกองคนแรก คือ ร.ต.ต.แนบ คชพลาญศักดิ์ ดำรงตำแหน่ง เมื่อ ปี พ.ศ. 2490 โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับกอง รวมทั้งสิ้น 11 คน ถึง ปี พ.ศ. 2517
3. ระดับสารวัตรใหญ่คนแรก คือ พ.ต.ต.อำนาจ ดาวยศ ดำรงตำแหน่งเมื่อ ปี พ.ศ. 2517 โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งสารวัตรใหญ่ รวมทั้งสิ้น 9 คน ถึง ปี พ.ศ. 2537
4. ระดับรองผู้กำกับการหัวหน้าสถานี ผู้ดำรงตำแหน่งคนแรก คือ พ.ต.ท.ธีระเดช พจนานนท์ เมื่อ ปี พ.ศ. 2537 มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้กำกับการ รวมทั้งสิ้น 2 คน ถึง ปี พ.ศ. 2539

5. ระดับผู้กำกับการ ผู้ดำรงตำแหน่งคนแรก คือ พ.ต.อ.สุรเดช ถิ่นรัตน์ เมื่อ ปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 5 คน ผู้ดำรงตำแหน่งผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรนางรองปัจจุบัน คือ พ.ต.อ.พงศ์ศักดิ์ สุขอิม เป็นผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรนางรอง คนที่ 6 และเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสถานีตำรวจภูธรนางรอง คนที่ 38

สภาพทั่วไป

1. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสะลวงและตำบลหนองปล่อง อำเภอชำนิ, ตำบลเมืองฝ้าย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองไทร และตำบลทรัพย์พระยา เขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรหนองไทร อำเภอนางรอง, ตำบลโกรกแก้วและตำบลโนนสุวรรณ อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลอีสานเขต, ตำบลเจริญสุข, ตำบลตาเป๊ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลทุ่งกระตาด อำเภอหนองกี่, ตำบลโกรกแก้ว อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์

2. พื้นที่และสภาพพื้นที่ที่รับผิดชอบ

สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่รับผิดชอบ ประมาณ 675.59 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ทั่ว ๆ ไปทางภูมิศาสตร์ ส่วนมากเป็นที่ราบสูง ลักษณะของดินเป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ในเขตเทศบาลเมืองสภาพพื้นที่เป็นชุมชนมีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นเป็นที่ตั้งของสถานีราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงิน สถานบริการร้านค้าและสถานประกอบการต่าง ๆ

3. เขตพื้นที่ปกครองในความรับผิดชอบและประชากร

สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีเขตพื้นที่ปกครองในความรับผิดชอบทั้งหมด คือ เทศบาลเมือง 1 แห่ง, เทศบาลตำบล 1 แห่ง และมี 13 ตำบล, 161 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 95,618 คน

4. ข้อมูลทั่วไปในเขตพื้นที่ปกครองรับผิดชอบ

สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นที่ตั้งของส่วนราชการ 19 หน่วยงาน สถาบันการเงินประเภทธนาคาร 9 แห่ง, สถานชานาบาล 2 แห่ง, ร้านทอง 10 แห่ง, โรงเรียนทั้งประถมและมัธยม 62 แห่ง, โรงเรียนอาชีวศึกษา 2 แห่ง และสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 8 แห่ง

สถานภาพอัตรากำลังพล

1. สถานภาพและอัตรากำลังพลของสถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนทั้งหมด 184 นาย แบ่งตามตำแหน่ง อัตราก่อนอนุญาตให้บรรจุและอัตรารับบรรจุจริงและอัตรากว่าง ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 สถานภาพและอัตรากำลังพล ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ตำแหน่ง	อัตราก่อนอนุญาต	อัตรารับบรรจุจริง	อัตรากว่าง	หมายเหตุ
ผู้กำกับการ	1	1	-	
รองผู้กำกับการ	2	2	-	
สารวัตรอำนาจการ	1	1	-	
สารวัตรปกครองป้องกัน	3	3	-	
สารวัตรสืบสวน	1	1	-	
พนักงานสอบสวน	10	9	1	
รองสารวัตรปกครองป้องกัน	11	5	6	
รองสารวัตรสืบสวน	3	-	3	
รองสารวัตรอำนาจการ	1	1	-	
รองสารวัตรจราจร	1	-	1	
ผู้บังคับหมู่งานธุรการ	4	4	-	
ผู้บังคับหมู่สอบสวน	5	4	1	
ผู้บังคับหมู่ปกครองป้องกัน	138	133	5	
ผู้บังคับหมู่สืบสวน	12	11	1	
ผู้บังคับหมู่จราจร	10	9	1	
รวม	203	184	19	

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. (2552 : 8)

2. สถานภาพและอัตรากำลังพลของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธร นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งตามตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งและการได้รับเงินเพิ่มพิเศษ ดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 อัตรากำลังพลข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งตามตำแหน่งและการได้รับเงินเพิ่มพิเศษ

ตำแหน่ง	จำนวน(คน)	เงินเพิ่มพิเศษ(ต่อคน)	หมายเหตุ
งานอำนวยการ	4	-	
งานปกครองป้องกัน	133	3000	
งานสืบสวนสอบสวน	11	3000	
งานสอบสวน(คุมผู้ต้องหา)	2	3000	
งานสอบสวน	2	-	
งานจราจร	9	3000	
รวม	162	-	

3. ค่าตอบแทนหรือเงินเดือน ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งตามชั้นยศ ดังแสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าตอบแทนหรือเงินเดือน ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งตามชั้นยศ

ระดับชั้นยศ	ระดับเงินเดือนที่ได้รับปัจจุบัน		จำนวน (คน)	หมายเหตุ
	รับต่ำสุด (บาท)	รับสูงสุด (บาท)		
สิบตำรวจตรี	-	-	-	
สิบตำรวจโท	10,240	11,070	3	
สิบตำรวจเอก	11,960	11,960	2	
จ่าสิบตำรวจ	11,510	15,560	28	
คาบตำรวจ	14,700	22,220	129	

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพและหนี้สินของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนนั้น ได้มีผู้ให้ความสนใจทำการศึกษาวิจัย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังต่อไปนี้

พงษ์ศักดิ์ เชื้อสมบูรณ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง เงินเดือนกับค่าครองชีพของตำรวจชั้นประทวนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงินเดือนกับค่าครองชีพข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและปัจจัยกำหนดค่าครองชีพของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีภูมิหลังต่างกัน ผลการวิจัยสรุปว่า ปัญหาเงินเดือนกับค่าครองชีพอยู่ในระดับมาก ตำรวจชั้นประทวนในจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ที่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 86.5 แหล่งการเป็นหนี้สินของตำรวจชั้นประทวนเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) เป็นหนี้สหกรณ์และสวัสดิการราชการ 2) เป็นหนี้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน 3) เป็นหนี้เพื่อนหรือญาติ 4) เป็นหนี้ร้านค้าเอกชนและเป็นหนี้วงแชร์ ปัญหาเงินเดือนกับค่าครองชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาและส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเงินเดือนกับค่าครองชีพมีผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงาน มีผลต่อคุณภาพการทำงานและส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการประพฤตินิยม

ชวลิต กษหิรัญ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกู้ยืมเงินของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนของสถานีตำรวจภูธรในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกู้ยืมเงิน แหล่งเงินกู้ และผลกระทบอันเกิดจากการกู้ยืมเงินของข้าราชการตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความจำเป็นในการกู้ยืมเงินมาจาก เงินเดือน เบี้ยเลี้ยงและสวัสดิการที่ได้รับจากทางราชการไม่เพียงพอ และทราบว่ากรมมีหนี้สินที่เกินความสามารถทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานราชการ

ราชัย เผ่าดิษฐ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบรายได้และสวัสดิการของตำรวจชั้นประทวนของโรงพักในเขตเมืองและเขตชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่า รายได้ของตำรวจชั้นประทวนในจังหวัดเชียงใหม่เป็นรายได้ประจำจากเงินเดือนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทเดือนละ 6,000-10,000 บาท โดยตำรวจที่อยู่ในเขตชนบทจะมีเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงสูงกว่าเขตเมือง เพราะส่วนใหญ่ตำรวจชนบทมีชั้นยศและอายุมากกว่าตำรวจในเมือง และร้อยละ 77 ของตำรวจชั้นประทวนมีเงินพิเศษประจำตำแหน่ง สำหรับรายได้จากอาชีพเสริมพบว่า ตำรวจชั้นประทวนส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม และสำหรับผู้ที่มอาชีพเสริมมีรายได้ไม่เกิน 2,000 บาทต่อเดือน

รายจ่ายของตำรวจชั้นประทวนพบว่า รายจ่ายส่วนตัวของตำรวจชั้นประทวนทั้งเขตเมืองและเขตชนบทส่วนใหญ่มากกว่า 2,000 บาทต่อเดือนและรายจ่ายของครอบครัวเดือนละ 5,000 บาทต่อเดือน ในส่วนรายจ่ายเกี่ยวกับอาชีพตำรวจอันได้แก่ อาวุธปืน วิทยุสื่อสารและยานพาหนะ

พบว่า ค้ารวจในเขตเมืองชื้ออาวูรป็น วิทยุสื่อสาร ในราคาแพงกว่าค้ารวจชั้นประทวนที่อยู่ในเขตชนบท สำหรับการมียานพาหนะนั้นค้ารวจที่อยู่ในเขตเมืองนิยมใช้รถจักรยานยนต์มากกว่า ค้ารวจในเขตชนบทใช้รถยนต์มากกว่า สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับที่พักอาศัยนั้นพบว่าค้ารวจชั้นประทวนที่มีบ้านพักส่วนตัวและเช่าบ้านพักจะมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ในด้านหนี้สินค้ารวจชั้นประทวนพบว่า ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทพบว่ากว่าร้อยละ 85 เป็นสมาชิกสหกรณ์และมีภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนมากกว่า 2,000 บาท ขณะเดียวกันหนี้สินส่วนใหญ่ของค้ารวจชั้นประทวนเป็นหนี้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน

ค้ารวจชั้นประทวนในเขตเมืองและเขตชนบทส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจต่อรายได้และเบี้ยเลี้ยงที่ได้รับ แต่พึงพอใจต่อสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับ

สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันของเขตเมืองและชนบททำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องค่าใช้จ่ายของครอบครัวและรายได้จากอาชีพเสริมของค้ารวจชั้นประทวน ภูมิหลังทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอันเนื่องจากรายได้ต่อเดือนทำให้ลักษณะการมียานพาหนะและอาวูรป็นแตกต่างกัน โดยผู้มีรายได้สูงกว่าจะมียานพาหนะและอาวูรป็นที่ดีกว่า แต่ไม่ทำให้เกิดการแตกต่างกันในการมีวิทยุสื่อสาร สำหรับสถานะทางเศรษฐกิจในสังคมที่แตกต่างกันจึงทำให้ค้ารวจชั้นประทวนให้ความสำคัญต่อสวัสดิการและรายได้ที่ได้รับแตกต่างกัน

กาญจนา พูลแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการก่อหนี้และความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของค้ารวจชั้นประทวนในสังกัดค้ารวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการค้ารวจชั้นประทวนในสังกัดค้ารวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ที่ศึกษาจำนวน 352 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 11-20 ปี มีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งอยู่ระหว่าง 8,001-10,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน มีรายได้ครัวเรือนอยู่ระหว่าง 14,001บาทขึ้นไป มีรายจ่ายของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 8,001-10,000 บาทต่อเดือน การก่อหนี้สินมีวัตถุประสงค์ประสงหรือสาเหตุเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การกู้ยืมส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมแบบมีสัญญาเงินกู้ แหล่งกู้ยืมเงินส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ค้ารวจ มีจำนวนหนี้สินในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 100,001-500,000 บาท และส่วนใหญ่คิดว่าจำนวนหนี้สินดังกล่าวเป็นภาระหนี้สินน้อย สาเหตุค้างชำระหนี้เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง ส่วนใหญ่ผ่อนชำระหนี้ได้ตามกำหนด จำนวนเงินที่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ตามข้อตกลงอยู่ไม่เกิน 100,000 บาท แหล่งรายได้ที่นำมาชำระหนี้ส่วนใหญ่ได้มาจากเงินเดือน ไม่เคยมีการชำระหนี้เงินกู้หมดก่อนสัญญา ส่วนใหญ่

ไม่เคยผ่อนผันขอประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้ค้างชำระ มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ตามกำหนด จำนวนเงินที่เป็นหนี้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้อยู่ระหว่าง 100,001-500,000 บาท

2. ลักษณะส่วนบุคคล พฤติกรรมการก่อหนี้และความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะการกู้ยืมเงิน จำนวนหนี้สินที่เป็นตัวเงิน จำนวนภาระหนี้ ระยะเวลาชำระหนี้เกินกำหนด การผ่อนชำระหนี้ได้ตามกำหนด จำนวนเงินที่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ตามข้อตกลง แหล่งที่มาของรายได้ที่นำมาชำระหนี้สินและปัญหาหนี้ค้างชำระติดต่อกัน มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง รายได้ในครัวเรือน รายจ่ายในครัวเรือน ทรัพย์สินในครัวเรือน สาเหตุการค้างชำระหนี้สิน กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ การนำเงินมาชำระหนี้เงินกู้ก่อนหมดสัญญา การขอผ่อนผันประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ไม่มี ความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ปัญหาอุปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการก่อหนี้และความสามารถในการชำระหนี้สินของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรมการก่อหนี้สินและความสามารถในการชำระหนี้สินทำให้ขาดสมาธิในการทำงาน มีความเครียด ทำให้ขาดงาน ลางาน ทำงานไม่มีประสิทธิภาพผิดพลาดบ่อย ข้อเสนอแนะ ควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จัดหาอาชีพเสริม จัดหาแหล่งเงินกู้ยืมอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพิ่มเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน ขยายเวลาการกู้ยืม จัดตั้งกองทุนกู้ยืมให้กับตำรวจ พักชำระหนี้ และจัดอบรมให้ข้าราชการตำรวจรู้จักการออมการประหยัด

ถวัลย์ สุภรณ์คุณากรณ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ค่าครองชีพที่สมดุลของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนกรณีศึกษาสถานีตำรวจในกองบังคับการตำรวจนครบาล 8 เพื่อศึกษาถึงค่าครองชีพที่สมดุลและปัจจัยที่มีผลต่อค่าครองชีพที่สมดุลของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยสภาพการทำงานที่ดีของตำรวจเป็นปัจจัยที่มีผลต่อค่าครองชีพที่สมดุลของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ซึ่งประกอบไปด้วยการทำงานที่ตรงกับทักษะและความสามารถ มีค่าตอบแทนที่พอต่อการดำรงชีพ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ การได้รับการยอมรับ การมีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและค่าตอบแทน จึงควรนำมาเป็นแบบแผนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีชีวิตที่พอเพียง มีความสุขในการทำงานและมีชีวิตครอบครัวที่ดีขึ้น ส่วนปัจจัยที่ทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีค่าครอง

ชีพที่ไม่สมดุลนั้นมาจากตัวข้าราชการตำรวจเอง การไม่รู้จักรวามแผนในค่าใช้จ่าย ในขณะที่เดียวกัน ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนนั้นต้องทำงานหนักแต่ค่าตอบแทนน้อยและไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเองหรือการใช้จ่ายแบบพอเพียง ทั้งนี้เพราะการเดินตามกระแสสังคมซึ่งนิยมสร้างสะสมแต่วัตถุและแสวงหาความสุขสบายไม่มองอนาคตข้างหน้า ขาดผู้ชี้แนะทางที่ดี

สุทธิศักดิ์ มีฉลาด (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สถานะทางเศรษฐกิจของตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรตำบลภูพิงคราชนิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจทั้งด้านรายรับและรายจ่ายและพฤติกรรมกรใช้จ่าย ศึกษาถึงความหวังและความต้องการความช่วยเหลือด้านสวัสดิการของตำรวจชั้นประทวน ผลการวิจัยพบว่า ที่มาสำคัญของรายได้ตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรตำบลภูพิงคราชนิเวศน์ มาจากเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง เงินเลี้ยงชีพด้านการปราบปราม ด้านการจราจรและด้านสืบสวน แต่ร้อยละ 89.2 ตำรวจชั้นประทวนส่วนใหญ่จะไม่มีรายได้พิเศษอื่นใด สำหรับรายจ่ายส่วนใหญ่จะเป็นการชำระหนี้สิน รองลงมาคือกรใช้จ่ายในครอบครัว ประกอบด้วยค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้าและค่าเล่าเรียนตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีรายจ่ายอื่น ๆ นอกจากนี้ในการวิจัยพบว่าตำรวจชั้นประทวนมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ โดยส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายในด้านพาหนะ ที่อยู่อาศัย อาหารปิ่น อุปกรณ์สื่อสารและรายจ่ายเพื่อเลี้ยงดูบุคคลที่อยู่ในความอุปการะ สภาพค่าใช้จ่ายดังกล่าวทำให้มีแนวคิดว่าได้รับความไม่เป็นธรรมเนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อแสวงหาเงินเพิ่มเติม

ธีรพงษ์ สุริยะลังกา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สถานะทางเศรษฐกิจของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจในด้านรายรับ รายจ่ายและพฤติกรรมกรใช้จ่ายบริโภค เพื่อทราบถึงพฤติกรรมกรออมเงิน ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้สินและความต้องการความช่วยเหลือในการส่งเสริมอาชีพ และเพื่อนำเสนอให้ทางราชการใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสวัสดิการช่วยเหลือข้าราชการชั้นประทวนต่อไป ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 38.31 ปี มีสถานภาพสมรสแล้วและปฏิบัติงานสายปฏิบัติภาคสนามและพักอาศัยอยู่กับสมาชิกครอบครัว รายได้ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมาจากเงินเดือน เบี้ยเลี้ยงและเงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง มีรายได้เท่ากับรายจ่าย สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้ เงินออมส่วนใหญ่ออมทรัพย์กับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ มีหนี้สินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจโดยกู้เพื่อชำระหนี้ อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาพบว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนต้องการอบรมอาชีพเสริมและปรับปรุงสวัสดิการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

ธิดา ว่องวันดี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจ กรณีศึกษาข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะทางการเงินและสภาพหนี้สินของข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง และศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาระหนี้ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกแหล่งสินเชื่อของข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานบังคับบัญชาที่ขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจระดับปฏิบัติงานในชั้นยศสิบตำรวจถึงพันตำรวจโทและดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมู่ถึงรองผู้กำกับการ และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) บรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในรูปค่าร้อยละ (Percentage) ตารางไขว้ (Cross Tabulation) และแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยใช้ค่ากลางเลขคณิต $\bar{X}$ (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)

ในการวิเคราะห์หนี้สินของข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง มีหนี้สิน ร้อยละ 80.9 และในกลุ่มข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางที่เป็นหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ประเภทเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต มากกว่าการเป็นหนี้ประเภทที่อยู่อาศัย หนี้ประเภทยานพาหนะ หนี้ประเภทการศึกษาและหนี้ประเภทการทำธุรกิจ ซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางที่มีชั้นยศสูงขึ้น ตำแหน่งสูงขึ้น มีอายุราชการมากขึ้น มีรายได้อื่นนอกจากรายได้ราชการและมีรายได้รวมมากขึ้น จะมีแนวโน้มการเป็นหนี้ประเภทเพื่อการอุปโภคบริโภคหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดลงและมีแนวโน้มในการเป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาระหนี้ของข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางมากที่สุดคือ ระบุว่ารายได้ต่อเดือน และรองลงมา คือ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ในขณะที่ปัจจัยด้านเงื่อนไขการสมัครและหลักเกณฑ์ในการอนุมัติของแหล่งสินเชื่อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาระหนี้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551 : ออนไลน์) ได้สำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ.2551 สรุปได้ว่า ครอบครัวข้าราชการในสังกัด ก.พ. ระดับ 1-11 ทั่วประเทศ ร้อยละ 84 มีหนี้สิน หนี้สินกว่าครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 56.3 เป็นหนี้เพื่อที่อยู่อาศัย ข้าราชการระดับ 3-5 และ 6-8 มีสัดส่วนการเป็นหนี้มากที่สุด คือร้อยละ 85.8 และ 83.6 ตามลำดับ จำนวนการเป็นหนี้ของข้าราชการจะเพิ่มขึ้นตามระดับตำแหน่งที่สูงขึ้น ครอบครัวข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 41,139 บาท โดยรายได้ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.5 มาจากค่าตอบแทนจากการทำงานที่ได้รับเป็นประจำ